ZFD82302370

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Grondstoffenplan Samen minder afval gemeente Duiven

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/075661/201494067
Portefeuillehouder : T.J. Spaargaren

Opsteller : Anita de Graaf
Team : Realisatie en beheer
Telefoonnr.

Samenvatting

De gemeente Duiven heeft de ambitie verdere stappen te zetten naar meer preventie, scheiding en hergebruik van huishoudelijk afval. Inwoners van de gemeente Duiven zijn goed op weg met het scheiden van het huishoudelijk afval. Maar… het kan en moet nog beter. In 2019 nodigden wij inwoners uit om met ons mee te denken over hoe we samen tot minder restafval kunnen komen. Dit leverde veel waardevolle informatie op over hoe we het scheiden van afval kunnen stimuleren en eenvoudiger kunnen maken. In het Grondstoffenplan Samen minder afval staan maatregelen die zorgen voor betere afvalscheiding, meer hergebruik van grondstoffen, minder afval en tegemoet komen aan wensen van inwoners. De gemeente stelt zich het doel om de hoeveelheid restafval te verminderen naar maximaal 90 kilo restafval per inwoner in 2025.

Beslispunten

1. Vaststellen "Grondstoffenplan Samen minder afval gemeente Duiven" 2021;
2. Structureel budget beschikbaar te stellen voor communicatie over afvalscheiding, te dekken uit de afvalstoffenheffing;
3. Per 1 januari 2022 Verlagen Inzamelfrequentie restafval naar 1 keer per 4 weken;
4. Per 1 januari 2022 Verhogen tarief lediging restafval;
5. Inzamelmogelijkheid realiseren voor luiers en incontinentiemateriaal.

Aanleiding

De ambitie van het landelijke uitvoeringsprogramma VANG-Huishoudelijk Afval (Van Afval Naar Grondstof) is om vanaf het jaar 2020 te komen tot 75% afvalscheiding. Deze ambitie is geconcretiseerd in een hoeveelheid huishoudelijk restafval (fijn én grof huishoudelijk restafval samen) van maximaal 100 kilogram per inwoner in 2020. Ook is een 'wensbeeld' benoemd: maximaal 30 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2025.
In de gemeente Duiven is de hoeveelheid restafval de laatste jaren gestabiliseerd: ca. 122 kg per inwoner. Om de landelijke doelstellingen te halen zijn vervolgstappen nodig.

Uw raad heeft budget ter beschikking gesteld voor een onderzoek naar de ambities voor het grondstoffenbeleid met plan van aanpak. Het grondstoffenbeleid vormt onderdeel van het Programma Circulaire Economie, een gezamenlijk programma van de gemeenten Westervoort en Duiven om aan de klimaatdoelstellingen te voldoen.

Planning

De maatregelen verlaging inzamelfrequentie restafval en verhoging diftartarief kunnen in werking treden per 1 januari 2022 en worden voorbereid in 2021. Het huidige contract met Suez voor de inzameling van huishoudelijk afval loopt af op 31 december 2022. Suez werkt gedurende de looptijd van het contract mee aan deze wijziging in de inzameling

Beoogd effect

1. daling hoeveelheid restafval per inwoner naar maximaal 90 kg in 2025;
2. bewustwording en gedragsverandering inwoners;
3. doelmatige afvalinzameling.

Argumenten

De gemeente Duiven heeft de laatste jaren stappen gezet om de hoeveelheid restafval te doen afnemen. In 2016 is Diftar ingevoerd. De positieve gevolgen zijn merkbaar: de inwoners van de gemeente Duiven bieden de laatste jaren gemiddeld rond de 100 kg fijn restafval (122 kg incl. grof restafval) per inwoner per jaar aan.

1.1 In het Grondstoffenplan staan realistische doelstellingen om afval te verminderen

De gemeente Duiven richt haar ambitie op het zoveel mogelijk verlagen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval (grof en fijn). Voor 2025 richt het plan zich op maximaal 90 kilo restafval per inwoner per jaar. Met de voorgestelde maatregelen in de periode 2022-2025 is dit een realistisch, maar ook uitdagend doel.
Behalve een doelstelling voor 2025 formuleren we ook een ambitie en doorkijk voor 2030. In vergelijking met het jaar 2019 waarin per inwoner nog 122 kilo restafval werd verbrand is dit een pittige uitdaging. Gezien de samenstelling van het Duivens afval is dit echter niet onmogelijk.

2025: 90 kilo restafval
2030: 60-65 kilo restafval
2050: 0 kilo restafval

We willen daarbij oog houden voor de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen. Het doel is immers om naar een circulaire economie te komen. Voor die circulaire economie zijn goed herbruikbare grondstoffen van het grootste belang.

1.2 In het Grondstoffenplan staan haalbare maatregelen voor minder restafval

In het Grondstoffenplan zijn scenario's verkend die kunnen zorgen voor een verdere afvalscheiding en minder restafval. Uit de sorteeranalyses blijkt dat in het restafval voornamelijk een drietal grondstofstromen zitten, te weten GFT, PMD en papier. Door een betere afvalscheiding kan de hoeveelheid restafval dalen en kunnen de ingezamelde hoeveelheden grondstoffen toenemen. Op basis van haalbaarheid, kosten en wensen van inwoners gaat de voorkeur uit naar de interventies verlaging inzamelfrequentie restafval, verhoging diftartarief en intensivering communicatie.

2.1 Er is meer budget nodig voor communicatie om meer te kunnen dan alleen de afvalkalender

Het huidige budget gaat op aan het maken en verspreiden van de afvalkalender, de Afvalwijzer en de app. Er is dus geen budget beschikbaar voor het stimuleren van meer

afvalscheiding. Uit de inwonersparticipatie blijkt juist dat er meer behoefte is aan goede informatie en communicatie. Het voorstel is daarom om structureel € 3 per jaar per huishouden extra aan communicatie te besteden voor goede informatie en voor bewustwording en gedragsverandering.

Indicatie communicatie	**€/huishouden/jaar**
Jaarlijkse kosten Communicatiecampagne	€ 3
Milieu	**kg/inw/jaar**
Verwachte afname restafval (toename GFT & PMD)	-5 tot -10

De belangrijkste interventie om te komen tot een afname van het restafval (en een betere afvalscheiding) bestaat uit een combinatie van een tweetal interventies: verlagen inzamelfrequentie restafval naar 1 keer per 4 weken en verhogen tarief lediging restafval.

3.1 *Het verlagen van de inzamelfrequentie van de restafvalcontainers noodzaakt inwoners hun afval beter te scheiden*
Op dit moment is de inzamelfrequentie van de restafvalcontainers 1 x per 2 weken. Om te komen tot minder restafval kan de service op restafval worden verlaagd. Het beste resultaat wordt verkregen als de inzamelfrequentie van de restafvalcontainers wordt gereduceerd tot 1x per 4 weken. De lagere inzamelfrequentie noodzaakt inwoners daadwerkelijk hun afval beter te scheiden. Naar verwachting zal hierdoor vooral het GFT, maar ook het PMD beter gescheiden worden.

3.2 *Zowel de bewonersenquête als de huidige praktijk laten zien dat 4- wekelijkse inzameling haalbaar is*
Uit de inwoners enquête blijkt geen grote weerstand tegen het verlagen van de inzamelfrequentie. Ongeveer 55% van de huishoudens heeft geen bezwaar tegen een verlaging naar 1 maal per 4 weken. 56% van de huishoudens biedt de restafvalcontainer al 13 keer of minder per jaar aan (gemiddeld 1 maal per 4 weken). Voor deze groep heeft een verlaging van de inzamelfrequentie geen gevolgen.
Iets minder dan een derde van de huishoudens biedt de container tussen de 14 en 23 keer per jaar aan. Ruim 12% van de huishoudens bood de restafval container 24, 25 of 26 keer per jaar aan in 2020. Deze laatste groep zal een flinke stap in het afval scheiden moeten zetten om voldoende te hebben aan 1 maal per 4 weken ledigen. Natuurlijk is goede voorlichting over afvalscheiding hierbij belangrijk. In Nederland zijn al ca. 55 gemeenten overgegaan op frequentieverlaging, waaronder meerdere buurgemeenten. De praktijk laat zien dat het een goede haalbare maatregel is.

3.3 *We ontwikkelen flankerend beleid voor huishoudens waar de frequentieverlaging voor overlast kan zorgen*
Er zijn natuurlijk huishoudens waar de frequentieverlaging wel voor overlast kan zorgen. Denk bijvoorbeeld aan gezinnen met kinderen in de luierleeftijd of mensen met incontinentiemateriaal of medisch afval. We onderzoeken welk flankerend beleid het beste past bij de gemeente Duiven en de wensen van de inwoners.

Samenvatting Scenario restafval 1 maal per 4 weken		
Kosten, excl. btw	**€ /jaar**	**€/huishouden/jaar**
Jaarlijkse inzamel en verwerkingskosten	**-€ 56.022,52**	-€ 5,31

Milieu	ton/jaar	kg/inw/jaar
Verwachte afname restafval	-394	-16
Verwacht totaal scheidingspercentage	79%	

In dit scenario is er financieel voordeel door de lagere kosten van inzameling (minder inzamelrondes) en de lagere kosten van verwerking van restafval.
Voor de implementatie van dit scenario zal een eenmalig budget voor communicatie van ca. € 20.000,- nodig zijn.

4.1 Verhoging van het tarief voor het aanbieden restafval stimuleert afvalscheiding

In combinatie met de verlaging van de inzamelfrequentie kan het tarief per lediging van een restafvalcontainer (variabel tarief) worden verhoogd. Hiervan gaat een prikkel tot betere afvalscheiding uit. Immers, voor afval dat niet in de restafvalcontainer komt hoeft niet te worden betaald. De variabele tarieven in de gemeente Duiven zijn in vergelijking met het gemiddelde tarief in Nederland bij gemeenten met eenzelfde vorm van diftar, zeer laag.

4.2 Verhoging variabel tarief sluit aan bij principe "de vervuiler betaalt" en amendement D66 en GroenLinks ingediend bij begrotingsbehandeling 2021

Een verhoging van de prijs per lediging betekent dat het huidige uitgangspunt voor de toerekening van de inzamel- en verwerkingskosten van het restafval aan het variabele tarief wordt losgelaten.
Bij de behandeling van de begroting 2021 is een amendement van D66 en GroenLinks aangehouden om te komen tot een andere verdeling tussen het vastrecht en het variabele tarief, waarbij zo veel mogelijk recht wordt gedaan aan het principe "de vervuiler betaalt". Het voorstel om het variabele tarief te verhogen sluit hierbij aan.
Het is belangrijk om bij de verdeling tussen vast en variabel tarief te waken voor de 'diftarparadox'. Door veel kosten (ook vaste kosten) toe te rekenen aan het variabele tarief bestaat het risico dat bij een succesvol beleid er te weinig inkomsten zijn (variabel) om de totale kosten te dragen. Immers doordat minder containers worden aangeboden zijn er minder inkomsten. Voor de begroting 2022 zal tijdig een concreet voorstel gedaan worden voor het nieuwe ledigingstarief. We richten ons op een ledigingstarief van ca. € 5,- voor een 140 liter en ca € 8,- voor een 240 liter container (tarieven 2021: 140 liter: € 3,34, 240 liter: €5,75).

Samenvatting Scenario verhoging diftar tarief		
Kosten, excl. btw	**€ /jaar**	**€/huishouden/jaar**
Jaarlijkse inzamel en verwerkingskosten	-€ 58.858,19	-€ 5,58
Milieu	**ton/jaar**	**kg/inw/jaar**
Verwachte afname restafval	-191	-8
Verwacht totaal scheidingspercentage	77%	

Samenvatting combinatie scenario		
Kosten, excl. btw	**€ /jaar**	**€/huishouden/jaar**
Jaarlijkse inzamel en verwerkingskosten	-€ 69.751,73	-€ 6,61
Milieu	**ton/jaar**	**kg/inw/jaar**
Verwachte afname restafval	-545	-22
Verwacht totaal scheidingspercentage	81%	

5.1 Door gescheiden inzameling van luiers meer service en minder restafval
De gemeente Duiven kan vanaf medio 2021 ingezamelde luiers laten verwerken in de installatie van ARN in Weurt. Inzameling kan eerste instantie plaatsvinden bij het Afvalaanbiedstation. Het is een goede flankerende maatregel bij 4 wekelijkse inzameling restafval. Zie ook 3.3.

Overige interventies en beslispunten
Naast de gekozen interventies staan er in het Grondstoffenplan beslispunten én kansen om de hoeveelheid restafval te verminderen en de hoeveelheid herbruikbare grondstoffen te laten stijgen.

- Zomerinzameling GFT.
  De inzameling van GFT blijft voorlopig hetzelfde. We wachten de resultaten af van een proef met wekelijkse GFT inzameling in de warme zomermaanden in de gemeente Westervoort.
- GFT inzameling bij hoogbouw
  Voor veel inwoners is nog winst te behalen in het gescheiden houden van het keukenafval (GF, Groente en Fruit). Dit geldt zeker voor bewoners van appartementen en hoogbouw. In overleg met bewoners kijken we hoe we de inzameling van GF bij appartementen en hoogbouw beter kunnen faciliteren.
- Inzameling Oud Papier en Karton
  De inzameling van OPK (Oud Papier en Karton) blijft voorlopig hetzelfde. De contractperiode van de huidige inzameling loopt tot 1 januari 2023. We gebruiken de tussenliggende periode om onderzoek te doen naar de meest optimale inzameling van OPK, daarbij overleggen we ook met verenigingen over hun rol van bij de inzameling.
- Inzameling PMD
  De inzameling van PMD laat nog steeds een stijgende lijn zien. Vanwege de goede kwaliteit van het ingezamelde PMD in de gemeente Duiven is ervoor gekozen om de huidige inzameling met zakken te handhaven. En de inzamelfrequentie van 1 maal per 2 weken ook te handhaven.
- Inzameling Textiel
  Voor wat betreft de textielinzameling kijken we samen met 2Switch naar mogelijkheden om de inzamelstructuur te optimaliseren.
- Inzameling grof huishoudelijk afval/ Circulair Ambachtscentrum
  Op de middellange termijn willen we graag dat het Afvalaanbiedstation tot een Circulair Ambachtscentrum wordt, waarbij ook kringloop en repaircafé geïntegreerd worden. Zodat meer de nadruk komt op afvalpreventie en hergebruik. Ook op het huidige Afvalaanbiedstation valt nog werk te maken van betere scheiding van de verschillende aangeboden stromen. Minder grofvuil heeft immers ook gevolgen voor het behalen van de VANG resultaten.
- Gescheiden inzameling bij scholen
  Het afval bij scholen is formeel geen huishoudelijk afval. Anderzijds is het van groot belang om kinderen van jongs af aan kennis te laten maken met afvalscheiding. Daarom gaan we in 2021 aan de slag met het gescheiden inzamelen van afval bij scholen in het basisonderwijs.

Kanttekeningen

1.1 De gemeente (en haar inwoners) is een schakel in de keten bij het verminderen van afval
Alleen maximaal scheiden en hergebruik op gemeenteniveau is onvoldoende om de Circulaire Economie te realiseren. De gemeente (en haar inwoners) is een schakel in de keten. De keten moet gesloten zijn om het doel te bereiken. Belangrijke schakels zijn:

- bij het ontwerp van het product rekening houden met hergebruik;
- demontage in verschillende materiaalsoorten;
- materialen gebruiken die goed te recyclen zijn;
- gerecycled materiaal maximaal inzetten.

In het Rijksprogramma voor de Circulaire Economie is het sluiten van ketens een van de belangrijke doelen voor de komende jaren. Het realiseren van de landelijke ambitie van maximaal 30 kilogram huishoudelijk restafval per jaar in 2025 moet in dat licht worden bezien.

3.1 Service en kosten bij ruilen containers is aandachtspunt

In Duiven maakt het merendeel van de inwoners gebruik van een kleine 140 liter container voor het aanbieden van het restafval.
Niet meegerekend zijn de kosten die gemaakt moeten worden als huishoudens met een 140 liter container deze willen ruilen voor een 240 liter container. Vooral voor de groep huishoudens die de restafvalcontainer 24, 25 of 26 keer per jaar aanbiedt kan dit een optie zijn. Het voorstel is om deze huishoudens eerst via communicatie (afvalcoach) te helpen om beter afval te kunnen scheiden. Het huidige ruiltarief bedraagt 27,50 Euro per container.

3.2 Verlaging inzamelfrequentie restafval naar 1 x per 3 weken heeft weinig effect

Een alternatief is om de inzamelfrequentie van restafval te verlagen naar 1 x per 3 weken. Bij een inzamelfrequentie van 1x per 3 weken (= 17x per jaar) hebben inwoners gemiddeld ruimschoots de gelegenheid hun afval aan te bieden. Het aanbiedgemak blijft groot en er zijn fysiek nog steeds weinig belemmeringen om het afval minder goed gescheiden aan te bieden. De extra bronscheiding en de daarmee gepaard gaande kostenbesparing blijven daardoor ook beperkt. Daar komt bij dat de inzamelfrequentie voor restafval van 1x per 3 weken logistiek niet efficiënt uitvoerbaar is naast de tweewekelijkse inzameling van gft-afval. De consequentie daarvan is dat het verlagen van de inzamelfrequentie tot 1x per 3 weken niet of nauwelijks goedkoper is dan de huidige inzamelfrequentie van 1x er 2 weken.

Financiële paragraaf

In 2021/2022 bedragen de kosten voor communicatie (implementatie 4 wekelijkse inzameling restafval per 1 januari 2022) eenmalig € 20.000,--. Deze kosten zijn niet meegenomen in de afvalstoffenheffing voor 2021, maar kunnen worden gedekt uit de voorziening "afvalinzameling". Dit zal worden meegenomen in de Voorjaarsnota.

Voor 2022 ramen we voor de maatregelen verlaging inzamelfrequentie restafval en verhogen tarief lediging restafvalcontainer een positief saldo van - € 69.751,73. Zie ook tabellen hierboven.
Aanbeveling is om na het jaar van implementatie (dus vanaf 2022) jaarlijks een bedrag van € 32.000,- te begroten voor structurele communicatie. Daarnaast zijn er kosten voor flankerend beleid, zoals de luierinzameling. De kosten van de luierinzameling ramen we op € 12.000,-.

Bij het ter beschikking stelling van het structurele budget voor communicatie resteert naar verwachting een positief saldo van € 25.757,--. Dit zal worden meegenomen in de berekening van de tarieven voor de afvalstoffenheffing, welke worden voorgelegd bij de behandeling van de Begroting 2022.

Participatie en communicatie

Dit nieuwe beleid is tot stand gekomen door een goede samenspraak met de inwoners van de gemeente en met de gemeenteraad.
In het najaar van 2019 nodigden wij op verschillende manieren inwoners uit om met ons mee te denken hoe we samen tot minder restafval kunnen komen. Er is veel informatie opgehaald:

- een enquête onder 4412 inwoners: 832 reacties op de bewonersenquête, een hoge respons en een representatieve uitslag;
- Inspiratieavond 'hoe komen we tot minder (rest-)afval' tijdens dialoogweek gemeente Duiven;
- Groen(e) markt tijdens dialoogweek gemeente Duiven: informatie en inspiratie over minder afval, uitreiken keukenbakjes;
- Eenmalige bijeenkomst klankbordgroep over mogelijke scenario's;
- Daarnaast ontvingen we ook suggesties en opmerkingen van inwoners via social media.

Er is uitgebreid gecommuniceerd tijdens het proces om samen tot minder afval te komen, via de verschillende kanalen. De campagne Samen1Nergie van het programma Circulaire Economie is hierbij het uitgangspunt. Inwoners vertellen bijv. in filmpjes over hoe zij met afvalscheiding omgaan.
De inbreng van inwoners is waar mogelijk meegenomen in het Grondstoffenplan.

Het is belangrijk om inwoners en deelnemers aan de klankbordgroep op de hoogte te houden van ontwikkelingen en de besluitvorming. Momenten om een terugkoppeling te geven op het proces aan inwoners zijn:

- Voorafgaand aan de bespreking op de politieke avond;
- Na besluitvorming in de Raadsvergadering.

Intergemeentelijke samenwerking

-

Bijlagen

201494304 Raadsbesluit Samen minder afval Duiven
201494303 Grondstoffenplan Samen minder afval gemeente Duiven
201494063 Enigma Research – Duiven- Van Afval naar Grondstof, resultaten bewonersonderzoek september 2019

Duiven 19 januari 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	H.C.M. (Ineke) Knuiman
secretaris	loco-burgemeester